

Esperanto u Podravini

I.

Esperanto, ne samo kao jezik već i kao pokret, zauzima i značajno mjesto u povijesti koprivničkog kraja između dva svjetska rata. Njegovo tadanje značenje nalazi svoje korijene u internacionalizmu esperanta, pa su taj jezik učili i vezali su se uz esperantske klubove mahom napredni ljudi — internacionalisti. I u Podravini je uz esperantske klubove u Koprivničkim Bregima, Koprivnici, Peterancu, Đelekovcu i Novigradu Podravskom bio vezan srazmjerno velik broj napredno orijentiranih radnika, osobito seljaka i drugih struktura stanovništva. Taj je pokret bio rasadište naprednih kadrova, da bi u godinama pred rat upravo iz esperantskih klubova poniklo i dio članova Komunističke partije i SKOJ-a. Brojni esperantisti surađivali su s narodnooslobodilačkim pokretom u toku socijalističke revolucije, izravno u njoj sudjelovali, a neki i položili svoj život na odar slobode.

Kao što je poznato, esperanto je kao međunarodni jezik osnovao potkraj prošlog stoljeća poljski liječnik L. Lj. Zamenhof, koji je u Varšavi 1887. godine objavio i prvi udžbenik. Esperanto se vrlo brzo širio svijetom, pa je već 1888. osnovan prvi esperantski klub u Nürnbergu, a godinu dana kasnije tiskan je i prvi esperantski list. Esperanto se osobito brzo širi nakon prvog svjetskog kongresa esperantista (Universala Esperanto Asocio), koji je održan u francuskom gradu Boulogne sur Mer 1905. godine. Upravo početkom ovog stoljeća esperanto prodira i u jugoslavenske zemlje, da bi najznačajnije korijene uhvatio kod nas upravo u razdoblju između dva svjetska rata, vezajući se mahom uz napredne pokrete toga doba. Esperantski pokret je i danas jak u našoj zemlji, a 1953. godine je upravo u Zagrebu održan svjetski kongres esperantista.

II.

Počeci osnivanja i jačanja pokreta esperantista u koprivničkoj Podravini sežu u 1923. i 1924. godinu, a ponajviše su vezani uz Koprivničke Brege i Koprivnicu. Prema dosad poznatim podacima, prvi esperantski tečaj organizirao je i vodio na koprivničkoj gimnaziji Stjepan Mužinić već 1923. godine, a drugi tečaj na ovoj je školi 1924. vodio Ivan Štemberger. Taj je tečaj prethodio i osnivanju Kluba esperantista u Koprivnici. Tečaj je polazilo 30 mahom mladih ljubitelja espranta, a Klub je u Koprivnici osnovan u travnju 1924. godine.

Međutim, esperanto se najintenzivnije u to doba razvio među seljacima u Koprivničkim Bregima, gdje je tamošnji Klub esperantista ostvario takve uspjehe da je postao poznat ne samo u Jugoslaviji već i u svijetu. Osnivač i nosilac te aktivnosti u Bregima bio je željeznički činovnik rođeni Bregovec Ilija Puhalo, koji je od osnivanja 1924., pa sve do svoje smrti 1937. godine, bio predsjednikom bregovskog Kluba esperantista.

Ilija Puhalo organizirao je prvi esperantski tečaj u Bregima početkom 1924. godine. Tu je uspio vrlo predanim radom okupiti uglavnom seosku omladinu i pokojeg starijeg seljaka. Odmah na prvom tečaju se vidjelo da esperanto nije samo vrijedan jezik međunarodnog sporazumijevanja, već da bregovski klub ima u sebi i značajnu notu internacionalizma, antiklerikalizma i borbe za napredne, slobodarske ideje. Prvi je tečaj uspješno završilo između 6. i 30. siječnja 1924. dvadesetak polaznika, a Puhalo je zatim pristupio i akciji formalnog osnivanja Kluba esperantista.

Sastanak inicijativnog odbora održan je 10. veljače 1924. godine, kada je za njegovu predsjednika izabran Ilija Puhalo, potpredsjednika Stjepan Sinjerec, tajnika Ljubica

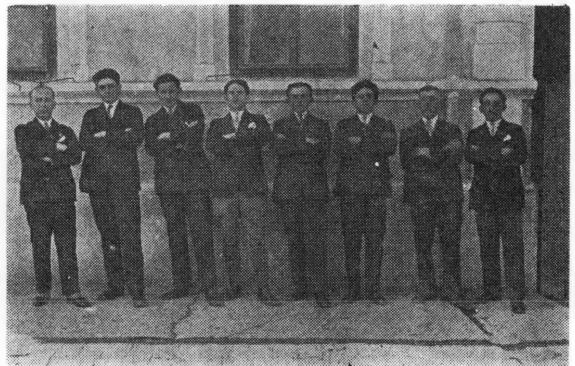
Barić, blagajnika Franjo Matiša, bibliotekara Franjo Petričević, te ostale odbornike Ivan Varga, Karlo Krapinec i Matija Šiletić. U nastojanju da izvrši što uspješniju agitaciju za upis u budući klub, kao i za propagandu esperanta uopće, inicijativni odbor je u Bregima organizirao u prvim mjesecima 1924. godine nekoliko sastanaka i priredbi među kojima je bila najuspješnija ona održana 21. travnja 1924. Tako je nakon opširnih priprema, 13. srpnja 1924. održana i osnivačka skupština Kluba esperantista u Bregima. Ta da je za predsjednika izabran Ilija Puhalo, tajnika Franjo Petričević, blagajnika Karlo Krapinec, bibliotekara Ivan Varga, te ostale članove upravnog odbora Franjo Matiša i Tomislav Krapinec. U nadzorni odbor izabrani su Matija Šiletić, Tomo Mesar i Stjepan Šiletić.

Već u 1924. godini Klub esperantista u Bregima ostvario je zavidne rezultate rada, koji su se uglavnom očitovali kroz organizaciju uspješnih i srazmjerno masovnih tečajeva jezika, a potom i općim društvenim radom. U 1924. i 1925. godini uspješno se radi na osnivanju klubske biblioteke, koja je uz brojnu esperantsku literaturu sadržavala i djela na hrvatskom jeziku, među kojima je bilo i podosta napredno pisanih knjiga. Godine 1925. klub je nabavio i prvi radio-aparat u ovom kraju, a na slušanje emisija gotovo svaku večer skupljalo se mnogo naroda. Spomenute godine, Klub esperantista u Bregima osnovao je i vrlo agilnu dramsku grupu, koja je priređivala dramske predstave na esperantskom jeziku. Ta je grupa, primjerice, 1925. godine u Bregima priredila vrlo uspješni dramski komad na esperantu pod naslovom »La morto de la delegito de UEA« (Smrt delegata UEA), koji je pobudio veliko zanimanje javnosti.

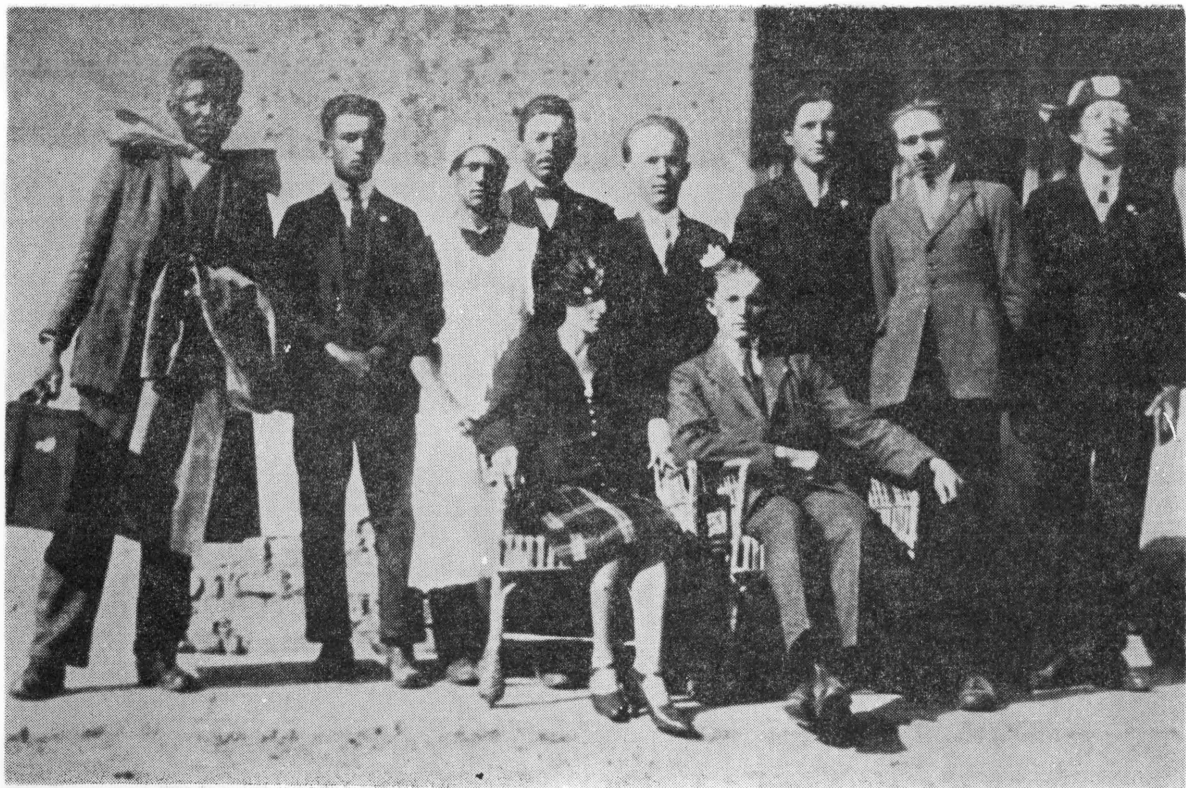
Rezultati aktivnosti Kluba esperantista nisu ostali nezapaženi u tadanjoj jugoslavenskoj i svjetskoj esperantističkoj javnosti, pa o djelatnosti bregovskih seljaka-esperantista pišu brojne domaće i strane novine. U 1926. godini dolazi do jedne značajne posjete Bregima, koja je ovdje još više učvrstila esperantistički pokret: 11. i 12. travnja 1926. u Bregima je s grupom jugoslavenskih esperantističkih prvaka boravio dr Edmond Privat, predsjednik svjetske organizacije esperantista UEA iz Genève. Bilo je to izuzetno

Ilija Puhalo (1899—1937), osnivač i najagilniji podravski esperantski radnik

Polaznici jednog od prvih tečajeva Kluba esperantista u Bregima 1925. godine

Dramska grupa esperantista iz Bregi snimljena nakon predstave »La morto de delegito de UEA« 1925. godine

ESPERANTA KLUBO ★ KLUB ESPERANTISTA BREGI — KOPRIVNICA	
No <u>3</u>	Jaro <u>1924</u>
LEGITIMACIO	
S ^o <i>Franjo Petričević</i> <i>Prezidanto</i> <i>estas ano de la Klubo.</i>	
Prezidanto:	Sekretario:
<i>Julalo</i>	<i>Franjo Petričević</i>

Članska legitimacija Franje Petričevića, Klub esperantista iz Bregi, izdana je 1924. i nosi redni broj 3.

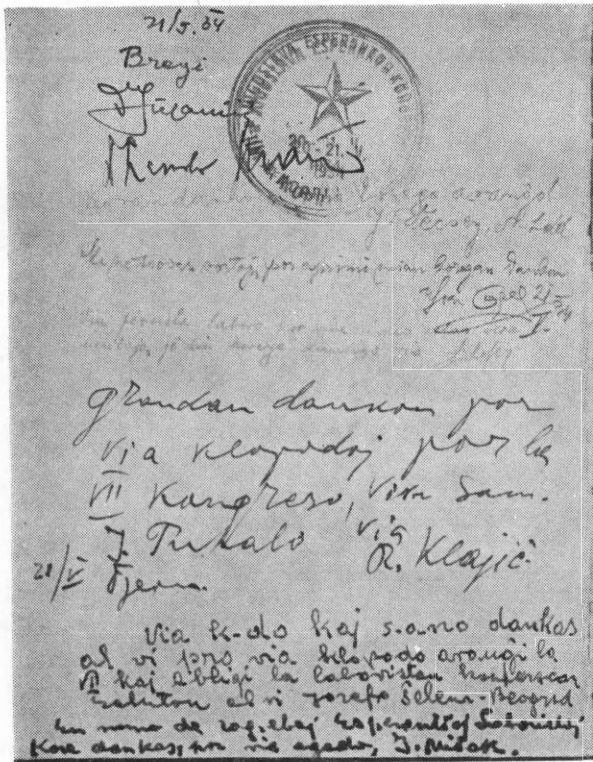
Članovi Kluba esperantista u Bregima oko 1930. godine

priznanje za bregovske entuzijaste. U knjigu uspomena Kluba esperantista u Bregima, dr Privat, koji je bio i istaknuti funkcioner tadanje Lige naroda (danas UN), zapisao je: »Memore al la vizito 12. IV. 1926. kaj danke ma al ĉiuj niaj afablaj gastigantoj tutkore: Edmond Privat, prezidento de UEA, Geneve«. U pratnji dr Privata nalazio se i dr Dušan Maruzzi, predsjednik Esperantskog saveza iz Zagreba.

I narednih godina Puhalo je uz pomoć svojih agilnih suradnika organizirao u Bregima nekoliko uspješnih tečajeva esperantista, a bregovski klub je utjecao na osnivanje i rad esperantista u susjednoj Koprivnici, Peterancu, Novigradu Podravskom, Đelekovcu i drugim mjestima. Svake godine, osobito u prostorijama bregovskog Dobrovoljnog vatrogasnog društva, Klub esperantista priređivao je uspjele priredbe, a organizirao je i druge akcije koje su imale za cilj propagandu esperanta kao jezika i naprednog pokreta. Među esperantiste pristupili su ma-

hom napredniji seljaci, a osobito oni s lijevog krila Hrvatske seljačke stranke.

Kolika je bila sveobuhvatnost rada bregovskog Kluba esperantista, rječito govori i podatak da je klub izložio na posebnom štandu propagandni materijal za esperanto čak i na poznatoj gospodarskoj izložbi u Koprivnici, koja je održana od 27. rujna do 2. listopada 1929. Tim povodom je klub primio i posebnu diplomu (»Seljačkom klubu esperantista Koprivnički Bregi u znak priznanja za polučeni uspjeh u propagandi za širenje esperanta«). Posebno svečano bilo je i na samoj godišnjoj skupštini Kluba esperantista u Bregima 14. veljače 1932., kada je zaključeno da se dodijeli posebna diploma dru Mavru Špiceru, poznatom hrvatskom esperantisti i esperantskom pjesniku i piscu. Na 1. svibnja 1932. u Bregima su se sastali brojni podravski esperantisti da rasprave o budućoj aktivnosti svoje organizacije ali isto tako da obilježe i prvomajsko slavlje potlačene radničke klase. Tim je pov-

Naslovna stranica kongresne knjižice VII kongresa jugoslavenskih esperantista u Koprivnici 1924. godine s potpisima nekih sudionika

dom poznati esperantist iz Đelekovca Izidor Rižnar ispjevao i posebnu pjesmicu posvećenu Klubu esperantista iz Bregi. Međutim, najznačajniji svoj uspjeh bregovski i podravski esperantisti ostvarili su 1934. godine, kada je u Bregima i Koprivnici održan VII kongres jugoslavenskih esperantista (o čemu podrobnije nešto kasnije).

Nakon 1923. i 1924. godine, o čemu je već bilo riječi, esperanto se pod utjecajem bregovskih entuzijasta sve više širi i u Koprivnici. U 1925. godini je ovdje organiziran već treći tečaj esperanta, a vodio ga je tadanji predsjednik koprivničkog Kluba esperantista M. Zidarić. Koprivnički klub je bio aktivan i idućih godina, a 1927. su članovi iz Zagreba priredili u Koprivnici poznati esperantski dramski komad »La morto de delegito de UAE«. Od 1929. i 1930. godine esperanto je u Koprivnici osobito vezan uz napredno društvo Seljačke sloge (s lijevog kri-

la HSS). Tada je tečaj esperanta držao prof. Kuntić a najaktivniji članovi i nosioci rada uskoro postaju Tomo Gregurek, Mirko Zidarić i Stjepan Varmuž. Oni su obavljali i najodgovornije funkcije u koprivničkom Klubu esperantista tih godina. Među najaktivnijim koprivničkim međuratnim esperantistima još se spominju Josip Rožmarić, Đuro Imbrišak i brojni drugi.

Esperanto se proširio i na Đelekovec, osobito nakon 1929. godine. Tada je jedan masovni tečaj esperanta u ovom mjestu održao Rižnar, a vrlo velika pomoć dolazi i iz Koprivničkih Bregi (Ilija Puhalo). Vrlo uspješan tečaj, koji je položilo 18 polaznika, održan je u Đelekovcu od 15. veljače do 15. travnja 1931. Među najagilnijim esperantistima u ovom mjestu tada se spominje Vinko Gregurek, a ogroman utjecaj imao je na razvoj ovog pokreta i Izidor Rižnar. Tečajevi esperanta održavani su u Đelekovcu i

Organizacijski komitet VII kongresa esperantista Jugoslavije u Koprivnici 1934. godine

1932., te 1933. godine, a nosioci su bili uglavnom Gregurek, Rižnar i Puhalo.

Ilija Puhalo, te koprivnički esperantist Stjepan Varmuž, osobito su zaslužni za širenje esperanta u Peterancu, naročito 1933. i 1934. godine. Samo na tečaju održanom u Peterancu u veljači 1934. godine bilo je 30 polaznika, mahom naprednih seljaka. Među najaktivnijima nalazili su se Franjo Gaži, Ivan Pavleš-Sabolić, Petar Franjić, Franjo Škorjanec, Pintarić, Špoljar, Gerenčir i drugi. Pristaša esperanta bilo je u to doba i u drugim podravskim mjestima, a osobito u Hlebinama, Novigradu Podravskom, Virju i drugdje. Među najaktivnijima iz Novigrada Podravskog isticao se, primjerice, podravski pjesnik Đuro Rašan.

III.

Računa se da je u koprivničkoj Podravini 1934. godine, dakle u vrijeme održavanja VII kongresa esperantista Jugoslavije, djelovalo

više od 140 esperantista. To su bili ponajviše napredni seljaci, zatim nešto radnika i inteligencije. Veći dio članstva pripadao je tada lijevom krilu Hrvatske seljačke stranke, a dio je simpatizirao ili se već učlanio u Komunističku partiju i SKOJ.

VII kongres esperantista Jugoslavije održan je u Koprivnici i Bregima 20. i 21. svibnja 1934., a pripreme su trajale gotovo godinu dana. Pokrovitelj kongresa bio je napredni dr Branko Švarc, tada gradonačelnik Koprivnice, a u počasnom odboru bili su: dr Vladimir Malančec, Stevo Bogić, Josip Sivoš, Niko Milačić, Gustav Ričl, Viktor Moslavac, Viktor Zlatar, Milan Reich i Matija Peršić. Organizacijski odbor vodio je predsjednik Izidor Rižnar, potpredsjednici su bili Stjepan Sinjerec i Tomo Čiković, tajnik Stjepan Petričević, blagajnik Tomo Blažeković, te ostali članovi Ilija Puhalo, Đuro Imbrišak, Ivan Pavleš-Sabolić, Tomo Krapinec, Stjepan Varmuž i Stjepan Betlehem. Ured-

Pogled na dvoranu »Domoljuba« u Koprivnici u vrijeme održavanja VII kongresa esperantista Jugoslavije 1934. godine

nik kongresne knjižnice, koja je danas jedan od najdragocjenijih izvora za povijest esperanta u Podravini, bio je Ilija Puhalo, a suradnici Izidor Rižnar, Ivan Pavleš-Sabolić, Tomo Gregurek i Đuro Imbrišak.

Kongresu je prisustvovalo stotinjak esperantista-delegata iz cijele Jugoslavije, te brojni gosti iz inozemstva. Svečane i radne sjednice održane su u dvorani »Domoljuba« u Koprivnici i 20. i 21. svibnja 1934., a završni dio 21. svibnja u Koprivničkim Bregima u dvorani vatrogasnog doma. U radnom predsjedništvu kongresa nalazio se i Vinko Gregurek iz Đelekovca, a jedan od tajnika kongresa bio je i Ilija Puhalo iz Bregi. Pozdravne govore održali su Izidor Rižnar, dr Vladimir Malančec i dr Branko Švarc, a na kongresu je održano niz zapaženih referata, tako da je zborovanje esperantista u Koprivnici i Bregima imalo snažnog odjeka na razvoj ovog pokreta u tadašnjoj Jugoslaviji. Među ostalim, uz kongres je organizirano i niz drugih akcija za propagiranje espe-

ranta. Tako je, među ostalim, 13. svibnja 1934. u koprivničkom hotelu »Križ« (danas »Tunist«) otvorena primjerno uređena izložba knjiga i drugog esperantskog propagandnog materijala. Za sudionike kongresa prosvjetno društvo iz Đelekovca »Preradović«, pod ravnanjem učitelja Stjepana Sabola, dalo je umjetnički program, a recitirani su odjeljci iz epa »Smrt Smail-age Čengića« i »Sluga Jernej i njegovo prav«, koji su za tu priliku prevedeni na esperanto (Mavro Špicer, Ilija Puhalo).

Iz 1934. godine, dakle u vrijeme održavanja kongresa, sačuvali su nam se i točni popisi tadanjih esperantista iz koprivničke Podravine. U Klubu esperantista u Bregima bili su učlanjeni: Tomo Blažeković (blagajnik), Stjepan Dlaka (član odbora), Ivan Dolenc, Franjo Flac, dr Franjo Janjić (iz Križevaca), Karlo Krapinec (član odbora), Pavao Krapinec, Tomo Krapinec (član odbora), Fran Matiša, Josip Mesar, Tomo Mesar, Ivan Peroković (član nadzornog odbora),

Sudionici VII kongresa snimljeni u Bregima 21. svibnja 1934.

Dragutin Petričević, Franjo Petričević, Stjepan Petričević (tajnik i bibliotekar), Josip Prvčić, Nikola Prvčić, Ilija Puhalo (predsjednik), Stjepan Sinjarec (potpredsjednik), Ivan Sobota, Josip Ščrbak (član nadzornog odbora).

Klub esperantista u Koprivnici sačinjavali su 1934. godine slijedeći članovi: Ivan Babić, Milica Baneković, Franjo Baneković, Martin Čani, Tomo Čiković (potpredsjednik), Jelka Damiš (član nadzornog odbora), Bea Derenčin, Slavko Duh, Božo Forenbaher, Julije Gregurek (član nadzornog odbora), Tomo Gregurek, Margita Gjurin, Katica Hažić, Rudolf Hopek, Vinko Husnjak, Vilko Igrić, Đuro Imbrišak (blagajnik), Pepica, Jancer, Josip Jurca, Ivan Kralj (član odbora), Ivo Ladić, Franjo Matiša, Ivo Pavlović, Josip Prvčić, Marija Prvčić, Martin Prvčić, D. Rosenfeld (član odbora), Josip Rožmarić (pred-

sjednik), Betika Srček, Franjo Srček, Petar Tkalčec (tajnik), Štefica Trajčević, Tomica Valeš, Stjepan Varmuž, Rozalija Vrtiprah, Josip Zelenko i Antun Zidarić (član odbora).

Među esperantistima u Đelekovcu 1934. godine spominju se Dragutin Androlić, Dragutin Androlić (II), Franjo Čižmak, Franjo Čoklica, Stjepan Čoklica, Anica Debeljak, Terezija Dolenc, Anica Dolenc, Vinko Gregurek, Dragutin Gjuranec, Franjo Gjuranec, Dragutin Gjureta, Pavao Gjureta, Franjo Gjurina, Anica Hajdinjak, Dragutin Kanižaj, Antun Kvakan, Dragutin Levak, Pavao Lončar, Ivan Majtan, Stjepan Margetić, Stjepan Mikor, Stjepan Petek, Izidor Rižman i Franjo Vidačić. Polaznici tečaja esperanta, koji je Stjepan Varmuž organizirao u Peterancu, bili su: Ivan Antolić, Anđela Barčanec, Ivan Barčanec, Tomo Barčanec, Slavica Bardek, Josip Belčić, Zlatica Bentolić, Stjepan

Bregovski esperantisti snimljeni 1. svibnja 1932.

Betlehem, Pavao Blažek, Stjepan Blažek, Josip Dolenc, Juraj Dolenc, Pavao Franjić (instruktor), Tomo Gaži, Vladimir Golubić, Vjekoslav Peroš, Pavao Pintarić, Ivan Požgaj, Vatroslav Požgaj, Ivan Pavleš-Sabolić, Ignac Šijak, Franjo Škorjanec, Štefica Škorjanec, Ančica Valeš, Ignacije Valeš, Vladimir Valeš, Zvonko Valeš i Ivan Vargović.

Svakako da je VII kongres esperantista Jugoslavije, održan 1934. godine u Koprivnici i Bregima, imao velikog utjecaja na širenje i omasovljenje esperantskog pokreta u Podravini. Međutim, njegovo širenje ponešto su usporile opća politička previranja i stranačke polarizacije, a isto tako i smrt najagilnijeg esperantiste međuratne Podravine Ilije Puhala 1937. godine.

Ipak, esperantisti su, osobito u Bregima, bili aktivni i u predratnim godinama. Među brojnim akcijama, osobito tečajevima, valja, primjerice, spomenuti da su upravo esperantisti bili nosioci i pokretači osnivanja poznate Narodne knjižnice i čitaonice u Bregima 17. veljače 1935., te da su se osobito istakli prigodom dogradnje vatrogasnog doma u Bregima u 1938. godini. U to doba bre-

govski esperantisti sve aktivnije i politički djeluju i to u okviru lijevog krila HSS ili izravno u savezu s komunistima, a 1935. je bilo i izravnih sukoba s vlastima prilikom izbora s vladinim kandidatima. Ogroman utjecaj na držanje bregovskih esperantista u to vrijeme ima i dr Arsen Škatarić iz Zagreba, komunist i esperantist. U Bregima je 22. ožujka 1936. osnovan Ogranak Seljačke sloge, kao sastajalište naprednih lijevokrišalaša HSS, pa i Klub esperantista sve više veže svoje djelovanje uz ovu organizaciju.

Nakon smrti Ilije Puhale, 1937. godine predsjednikom Kluba esperantista u Bregima postaje Franjo Petričević, koji je spomenute godine prisustvovao u Zagrebu i X kongresu esperantista Jugoslavije. Klub je od tada još više lijevo orijentiran, a uz predsjednika, u radu se ističe čitav niz entuzijasta, osobito Stjepan Sinjerec, Stjepan Petričević i drugi. Najveći dio akcija vodi se preko Ogranka Seljačke sloge, a Klub esperantista organizira i vlastite priredbe i tečajeve (godine 1938. i 1939. opet je aktivna i dramska grupa, koja daje komade na esperantu).

**Članovi Kluba esperantista u Koprivnici
1933. godine**

U godinama pred drugi svjetski rat uvelike je smanjena djelatnost esperantista u Peterancu, Đelekovcu i drugim mjestima. U Novigradu Podravskom agilni Đuro Rašan drži esperantski tečaj 1938. godine s više od dvadeset polaznika i osniva Klub esperantista, kojemu je bio i predsjednikom (tajnik je bio Stjepan Mikor). Kasnije je klub imao devet članova, a 1939. je ponovljen još jedan tečaj. Neposredno pred drugi svjetski rat jedan tečaj esperanta organiziran je i u susjednom Virju.

Upravo iz Kluba esperantista u Bregima je 1940. godine nikla i značajna ćelija Komunističke partije, koju je sačinjavala trojka: Stjepan Petričević, Franjo Petričević i Stjepan Sinjarec. Velik broj esperantista

sudjelulovao je u narodnoj revoluciji ili je pomagao partizane. Stjepan Petričević, Josip Prvčić i Matija Šiletić dali su za slobodu i svoje živote.

IV.

Nakon drugog svjetskog rata esperantistički pokret u Podravini nešto se sponije razvijao. Radni čovjek stekao je toliko željenu slobodu, pa je bunt protiv eksploatacije, koji je bio prije rata element okupljanja esperantista, sada otpao. Usprkos tomu, esperanto kao pojam internacionalizma i jezika za lakše međunarodno sporazumijevanje ostaje i danas vrlo privlačan za mlade generacije.

Esperantisti Đelekovca snimljeni 1934. godine

Novi poticaji za ponovno pokretanje rada esperantista u Podravini bio je svjetski kongres esperantista, koji je održan 1953. godine u Zagrebu, a bio mu je prisutan i Franjo Petričević iz Bregi, stari i prekaljeni širitelj ovog međunarodnog jezika. On je koncem 1953. godine u Bregima ponovno pokušao okupiti ljubitelje esperanta, a 1954. osnovao je i esperantsku grupu u Bregima. Petričević je 1954. vodio u Bregima i uspješni tečaj, koji je, među ostalima, financijski pomogao i Narodni odbor općine Bregi (s 5 000 dinara). Tečajci esperanta u Bregima 1954. godine bili su: Zvonko Prvčić, Vera Modlić, Bernarda Žuliček, Ana Modlić, Dragutin Peroković, Stjepan Kunić, Ivica Kunić, Josip Vranar, Ivan Prvčić, Ica Gabaj, Drago Horvatić, Pavao Puhalo, Ivan Franjo, Tomo Krapinec, Jovo Sablović, Franjo Smrček, Mirko Dokli, Franjo Krapinec, Petar Seljan, Franjo Molina, Branko Šiletić,

Pavao Godek, Ivan Prvčić (II), Stjepan Dvorski, Nikola Gabaj, Vladimir Smrček, Ivan Leničar, Ivan Dlaka i Mladen Markulin. Tečaj je uspješno održan i 1955. i 1956. godine, od kada rad Društva esperantista (kojemu je tada predsjednikom bio Franjo Petričević) polagano zamire. Međutim, još i danas u Bregima ima dosta stanovnika koji znaju esperanto i simpatiziraju taj jezik i pokret.

Društvo esperantista osnovano je u Koprivnici ponovno 1966. godine, a inicijatori su bili stari esperantski radnici Franjo Petričević, Tomo Gregurek, Zdravko Gazdek i drugi. Osnivačka skupština održana je 6. ožujka 1966. kada su izabrani organi društva i prihvaćena pravila (registrirana kod SUP-a Koprivnica 25. ožujka 1966. pod brojem 02-1170/1-66). U članu 2. pravila naznačena je i glavna svrha Društva esperantista u Koprivnici: »Upoznati inozemstvo sa sta-

Polaznici tečaja esperanta u Peterancu 1934. godine

njem i razvitkom SFRJ; aktivno sudjelovati u razvijanju prosvjete i kulture svoga kraja; sudjelovati u kulturnoj suradnji s inozemstvom na osnovici načela koegzistencije i borbe za mir«.

U radno predsjedništvo osnivačke skupštine 6. ožujka 1966. izabrani su Vinko Škorjanec, Josip Zelenko i Ante Kvaternik. Skupština je tada izabrala slijedeće rukovodstvo: Franjo Petričević (predsjednik), Tomo Gregurek (tajnik), Nada Vrban (blagajnik), te odbornici Josip Zelenko, Aleksandar Vrančić i Josip Vinković. Nadzorni odbor su sačinjavali: Zdravko Gazdek, Martin Škaler i Valent Šivak. U knjizi članstva 1966. našli smo upisane slijedeće članove: Tomo Gregurek, Vinko Škorjanec, Ante Kvaternik, Martin Škaler, Nada Vrban, Ivan Pal, Tomo Čiković, Valent Šivak, Josip Vinković Rudolf Vargović, Mato Miletić, Ivan Lukaša, Ivan Ivančić, Mijo Sabol, Zdravko Gazdek, Aleksandar Vrančić, Josip Smiljan, Josip Zelenko, Franjo Petek, Josip Prvčić i Franjo Petričević.

U prvim godinama djelovanja Društvo esperantista u Koprivnici radilo je dosta aktivno, pa je, među ostalim, održano i nekoliko uspješnih tečajeva esperanta, koji su polazili uglavnom mlađi ljudi. Predsjednikom društva ostao je sve do 1976. godine agilni Franjo Petričević, kada je na godišnjoj skupštini (12. studenog 1976.) izabran za počasnog doživotnog predsjednika. Na toj skupštini izabrano je i današnje rukovodstvo Društva esperantista Koprivnica. Upravni odbor sačinjavaju: Ignac Horvat (predsjednik), Josip Smiljan (potpredsjednik), Zdravko Gazdek (tajnik), Nada Vrban (blagajnik), Dušan Momčilović, Matilda Šivalec i Mira Sabolić. U nadzorni odbor izabrani su Josip Vranar (predsjednik), Ivka Rukelj i Đuro Djurkan, te u sud časti Mijo Kanižaj (predsjednik), Josip Vinković i Ivan Cmrk.

Na kraju evo i popisa svih članova Društva esperantista Koprivnica na dan 31. prosinca 1977.: Zlata Bartl, Stjepan Brlečić, Vladimir Bosančić, Diter Benotić, Damir

Polaznici i članovi esperantske grupe u Bregima 1954. godine

Susret esperantista Koprivnice i Čakovca 1975. godine

Bakanji, Marija Bakanji, Alojz Cizeljski, Đurđica Čokolica, Đuro Djurkan, Zdravko Gazdek, Ignac Horvat, Slavko Hmelina, Lidija Hren, Nevenka Ivegeš, Josip Jakupić, Marijan Jeren, Mijo Kanižaj, Zlata Karlović, Veljko Kolarić Kolarić, Sonja Kolar, Franjo Kašić, Franjo Kukovec, Anđela Lulić, Dušan Momčilović, Zvonko Majdančić, Zvonko Mulvaj, Ante Međimurec, Mileva Mihelčić, Pavao Mihelčić, Ivica Pal, Franjo Petričević, Đuro Rašan, Velimir Rakić, Josip Ružić, Mijo Sabol, Mira Sabolić, Josip Smiljan, Matilda Šivalec, Ivka Štauber, Josip Šarko, Đuro Telebar, Olga Turković, Ivan Turko-

vić, Ivo Tremški, Josip Vinković, Josip Vrnar, Dubravko Vucelić, Zlata Vucelić, Josip Volf, Zdenko Vujasinović, Nada Vrban, Jure Vučetić i Ivan Cmrk.

V.

IZVORI I LITERATURA: 1. Izjave i dokumentacija Franje Petričevića, Đure Rašana, Zdravka Gazdeka i dra Vladimira Malančeca, 2. Dokumentacija Muzeja grada Koprivnice, 3. Zapisnici Upravnog odbora Društva esperantista Koprivnica, 4. Pravila Društva esperantista Koprivnica od 6. ožujka 1966. 5. Knjiga blagajne od 1930. do 1936. i od 1954. do 1956. godine — Kluba esperantista Bregi, 6. »Esperantisti zemljoradnici u Koprivničkim Bregima poznati u čitavom svijetu«, Glas Podravine, 29. XI 1957., str. 4. i 5., 7. »VII-a jugoslava esperanto-kongreso, Koprivnica, 20-21. Majo 1934.«, Koprivnica 1934. sastavio Ilija Puhalo, 8. »Dr Edmond Privat među hrvatskim seljacima«, Jutarnji list, Zagreb 18. IV 1926., 9. »Dr Edmond Privat među hrvatskim seljacima«, Dom, Zagreb 14. IV 1926., 10. »Odličan posjet u Bregima«, Koprivničke novine, Koprivnica 18. IV 1926., 11. »Dr E. Privat en Jugoslavio«, Konkordo, IV-V, 1926., 12. Ilija Puhalo: »Bregi nekoć i sada«, tiskara Braće Loborec, Koprivnica 1937., 13. Ivan Gjerek: »Koprivničke Brege proslavili njegovi esperantisti«, Gospodarski list, Zagreb 16. travnja 1960., 14. Ilija Puhalo: »VII jugoslavenski esperantski kongres u Koprivnici«, posebni otisak iz »Podravske novine«, Koprivnica, brojevi 22. i 23. iz 1934., 15. »VII kongres jugoslavenskih esperantista održat će se u Koprivnici«, Podravske novine, Koprivnica, 7. IV 1934., 16. »VII jugoslavenski esperantski kongres«, Podravske novine, Koprivnica, 28. IV 1934., 17. »Za VII kongres jugoslavenskih esperantista su sve pripreme dovršene«, Podravske novine, Koprivnica, 5. svibnja 1934., 18. »VII kongres jugoslavenskih esperantista«, Podravske novine, Koprivnica, 12. svibnja 1924., 19. »Pozdrav milim gostima!«, Podravske novine, Koprivnica, 19. svibnja 1934., 20. »Si vis pacem para pacem!«, Podravske novine, Koprivnica, 19. svibnja 1934., 21. »Važna obavještenja za članove VII jugoslavenskog esperantskog kongresa«, Podravske novine, 19. svibnja 1934.